

D E T

K G L

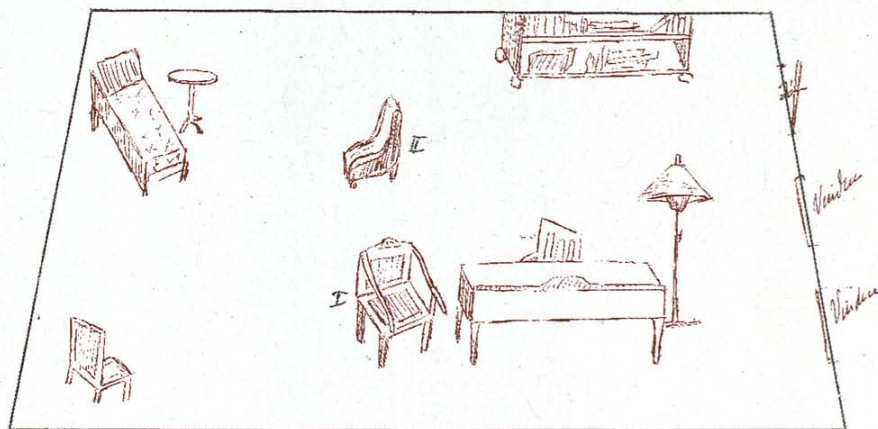

B I B

L I O

T E K

Teatertekster til tiden Dramatisk Bibliotek gennem 60 år

Teatertekster til tiden

Dramatisk Bibliotek gennem 60 år
(1939-1999)

Redigeret af
Knud Arne Jürgensen

Det Kongelige Bibliotek
1999

Teatertekster til tiden. Dramatisk Bibliotek gennem 60 år (1939-1999).
Redigeret af Knud Arne Jürgensen.

©Det Kongelige Bibliotek 1999

Specialhjælpemidler 37

ISSN 0105-8215

ISBN 87-7023-537-6

Tryk: Det Kongelige Bibliotek

Forside:

*Tegning fra Karl Manzjus' mise en scène til William Gilettes folkeskuespil
Sherlock Holmes, opført på Folketeatret 26. december 1901. Dramatisk Bibliotek,
Folketeatrets arkiv.*

Bagside:

*Facsimile gengivelse af titelbladet til Erik Bøghs vaudeville Alle mulige Roller, opført
på Casino Teatret 6. november 1857. Dramatisk Bibliotek, Casino Teatrets arkiv
nr. 662.*

Indhold

Forord af <i>Preben Harris</i>	4
Fra Fiolstræde til Slotsholmen (1939-1989) af <i>Torben Nielsen</i>	5
Samspillet mellem Dramatisk Bibliotek og Danske Dramatikeres Forbund (DDF) af <i>Chr. Ludvigsen</i>	11
<i>Illustrationer</i>	
Dramatisk Bibliotek og dets ledelse 1939-1999	18
Eksempler fra samlingerne	25
Teatertekster i fornyende rammer af <i>Knud Arne Jürgensen</i>	28
Litteraturliste (1939-1999)	33
Nyttige data om benyttelsen af Dramatisk Bibliotek	35
Useful information about the Drama Collection	39

Forord

af Preben Harris

Dramatisk Bibliotek fylder 60 år!

Man kan jo ikke kalde Dramatisk Bibliotek for en gammel jubilar, og man må også undre sig over, hvordan man før har kunnet klare sig uden denne institution.

Jeg har den glæde at kunne huske den tid, da Dramatisk Bibliotek lå i Fiolstræde. Da flytningen skulle ske, var vi mange fra teaterlivet, der var betænkelige. Vi var vant til at være mere os selv i Fiolstræde, og vi havde specialister - bl.a. Kirsten Kiørboe - som havde betjent os i mange år. Men i bibliotekskredse står tiden jo heller ikke stille. Dramatisk Bibliotek blev flyttet til Det Kongelige Bibliotek, hvor Poul Nielsen betjente os forbilledligt i flere år. - Og nu! - Lad os sige det lige ud: Vi føler os stadig godt behandlet, ikke mindst takket være forskningsbibliotekar Knud Arne Jürgensen, der har gjort en stor indsats for at give brugerne en god service.

Danmark er som bekendt et lille land, og dansk teater hører ikke til

det største i Europa, men et lille land har netop brug for at samle sine kulturelle værdier, så vi altid kan holde os à jour med, hvor vi står og, hvem vi er.

Her er det, at Dramatisk Bibliotek - i samarbejde med andre specialområder - har sin store berettigelse. Det er en uundværlig institution, som fortæller os om vor identitet.

Dramatisk Bibliotek er for os teaterfolk et vigtigt sted. Her kan vi hente os viden om såvel det helt nye i teatret, men også om den tradition i vor scenekunst, som er værd at bevare.

Jeg har endvidere et ønske for Dramatisk Bibliotek i fremtiden: Lad denne institution opbevare lyd- og video-optagelser fra danske teaterforestillinger. Det vil give Dramatisk Bibliotek endnu en værdifuld opgave at varetage.

Med disse linjer vil en flittig bruger ønske alt godt for fremtiden. Hjertelig tillykke med jubilæet!

Preben Harris
Teaterchef på Folketeatret

Fra Fiolstræde til Slotsholmen (1939-1989)

af *Torben Nielsen**

Dramatisk Biblioteks grundlæggelse (1939)

Dramatik er til for at spilles. Edvard Brandes sagde om sin broder Georg, at han lige så gerne læste et drama som så det opført, men det er givetvis en undtagelse; i almindelighed har dramatik på tryk kun et begrænset publikum og er tilsvarende begrænset repræsenteret i de offentlige biblioteker. I de videnskabelige biblioteker havde man endnu ind i det 20. århundrede den praksis kun at anskaffe tekster af skønlitterære forfattere, når de forelå som samlede værker. Men dramatisk litteratur var derfor vanskelig tilgængelig. Behovet for at afhjælpe denne mangelsituation kommer klart til orde i referatet af det første forberedende møde for Selskabet Dramatisk Bibliotek den 7. oktober 1938, hvor det hedder:

“Statsradiofonien, Teatrene, Filmselskaberne og Forfatterne kan ikke paa Bibliotekerne faa dansk og udenlandsk dramatisk Literatur i nær den Udstrækning, der er Brug for det og maa selv ofte ofre betydelige Beløb paa Anskaffelser, ligesom det yderligere er forbundet med store Vanskeligheder at fremskaffe de Værker, man skal bruge. - I en privat Kreds havde man derfor arbejdet med at undersøge Mulighederne..”

Hvordan den allerførste kontakt mellem initiativtagerne og Universitetsbiblioteket er sluttet, fremgår ikke med klarhed af de bevarede papirer, men det fremgår dog af referatet for det første møde den 7. oktober 1938, at der har været rettet henvendelse til biblioteksdirektør Th. Døssing og overbibliotekar Svend Dahl, Universitetsbiblioteket. Uden at gå i detaljer med navnene kan man nok fastslå, at det er Dansk Skoleescenes direktør Thomas P. Hejle, der har været primus motor i sagen, sekunderet af Hans Werner, chef for Statsradiofoniens dramatisk-litterære afdeling; det er således symptomatisk at de første bidrag til Selskabet Dramatisk Bibliotek kommer netop fra henholdsvis Statsradiofonien og Dansk Skolescene.

Allerede før det forberedende møde var et meget væsentligt problem blevet løst: et egnet lokale til biblioteket. “Man” - det vil formentlig sige Hejle - havde, som sagt, henvendt sig til to ledende biblioteksmænd, og det havde givet positivt resultat, således at man i de følgende måneder kunne koncentrere sig om andre praktiske problemer, især finansieringen og den dermed sammenhørende organisation af selskabet. Man nåede nu frem til den konstruktion, der kom til at holde meget

længe: repræsentanter for de bidragydende teatre og institutioner udgjorde et repræsentantskab, der valgte en bestyrelse.

Der var kalkuleret med et driftsbudget på 4000 kr. fra potentielle brugere og bidragydere, men man måtte til en begyndelse nøjes med kr. 3500; dog havde Dramatisk Bibliotek nu fået tag over hovedet og - som det omtales nedenfor - en sagkyndig ledelse.

På et møde den 25. marts 1939 blev den første "foreløbige" (senere ordinære) bestyrelse udpeget: Den kom, ikke overraskende, til at omfatte Hejle og Werner samt Dahl. Sidstnævnte var bestandig åben for biblioteksmæssige innovationer og havde, hvad der i historisk perspektiv må siges at være overordentlig heldigt, netop på det givne tidspunkt noget at byde på, nemlig plads. Baggrunden var, at den medicinsk-naturvidenskabelige del af Universitetsbiblioteket i 1938 flyttede ud til nybygningen i Nørre Allé; derved tømtes det gamle bibliotek i Fiolstræde for halvdelen af sin bogbestand; selvom dele af biblioteksbygningen overgik til andre universitetsfunktioner, var der stadig ledig hyldeplads i Herholdts gamle bygning fra 1861. I forbindelse med nyordningen flyttedes Det Kongelige Biblioteks samling af danske provinsaviser (hovedstadsbladene ejede Universitetsbiblioteket allerede) til Fiolstræde, og der indrettedes en speciel avislæsesal.

Oprettelsen af denne og af Dramatisk Bibliotek var naturligvis i

princippet to helt forskellige ting, men sammenfaldet i tid medførte, at de to afdelinger fra begyndelsen kom til at leve i en slags symbiose og vedblev dermed, så længe Dramatisk Bibliotek havde til huse i Fiolstræde, d. v. s. til 1990.

Det første årti (1940-1950)

I de første mange år var der udover et lokalesammenfald også tale om et personligt sammenfald mellem Universitetsbiblioteket og Dramatisk Bibliotek. Trods sin naturvidenskabelige uddannelse var bibliotekets første leder, Søren Hallar (1887-1950), en af de bibliotekarer, der ikke flyttede med den naturvidenskabelige bogbestand til Nørre Fællid; hans interesser gik mere i litterær retning, og hans disputats fra 1921 *Synselementerne i Naturskildringen hos J. P. Jacobsen* søger at forene litterær forståelse med naturvidenskabelig metode. Selv var han også noget af en digter, havde endda givet et par skuespil i trykken.

Ved nyordningen af Universitetsbiblioteket blev Hallar inspektør på avislæsesalen, og forholdene gjorde det ganske naturligt, at han - mod et ekstra honorar - blev leder af Dramatisk Bibliotek. Han var en alvorligt udseende mand, der imidlertid kunne udvise stor imødekomenhed overfor bibliotekets besøgende.

Der havde fra første færd været tale om hyldeplads i kælderen, og den blev da også i årenes løb taget i brug, efterhånden som bogmassen voksede. Men fra begyndelsen var hoved-

kvarteret i det forreste rum tilhøre i bogsalen; her havde bibliotekaren sin arbejdsplads og herfra blev lånerne betjent i de tre daglige åbningstimer. Døren var udstyret med en billetluger i stil med dem, der fandtes i døren til sporvognens forperron, og hvorigennem man købte sin ligeud eller omstigning, når konduktøren bankede på døren med sin tang. Skyldtes arrangementet en overdreven forventning om en reguleringskrævende tilstrømning? Nok er det, at den yderst sjældent blev set i funktion - det var nok så menneskeligt at gå ind ad døren.

'Personalunionen' mellem Dramatisk Bibliotek og avislæsesalen fortsatte ikke efter Hallars død i 1950, da inspektionen på læsesalen overgik til personale uden specielle forudsætninger for boganskaffelse og vejledning på Dramatisk Biblioteks område. Imidlertid bestod stadig den forbindelse, at bestilte bøger fra Dramatisk Bibliotek udenfor dettes normale åbningstid (3 timer daglig) blev hentet frem af læsesalens personale, "de venlige damer på den antediluvianske læsesal", som Gerhard Schepelern kalder dem i sin teaterhistoriske licentiatafhandling *Italienerne på Hofteatret*. Nogen syndflod havde der ganske vist ikke været, men flittig benyttelse og slid havde nok berøvet den friskhed, læsesalen havde haft 40 år tidligere. De oprindelige stole var udslidt og erstattet af udrangerede stole fra Universitetets festsal; man var gammeldags sparsommelig med det ydre.

Det 2. og 3. årti (1950-1970)

Efter Hallars død blev hans ledelsesfunktion overtaget af bibliotekar, mag.art. Ole Jacobsen (1915-83), senere souschef ved UB I (1962-68). Han var en stor litteraturkender med en til tider forfriskende subjektivitet i bedømmelsen af kunst og mennesker; på grund af hans mangehånde gøremål knyttede han biblioteksassistent - som det dengang kaldtes - Kirsten Kiørboe (f. Lindholm, 1926-) som assistent til Dramatisk Bibliotek, som hun i 1957 overtog ledelsen af og beholdt (bortset fra et par orlovsperioder) lige så længe biblioteket havde til huse i Fiolstræde.

Selvom Dramatisk Bibliotek var en autonom institution med eget budget, siger det næsten sig selv, at det i høj grad kunne drage nytte af bofællesskabet med Universitetsbiblioteket. Til gengæld kunne dette - og Det Kongelige Bibliotek - på grund af Dramatisk Biblioteks eksistens være tilbageholdende med anskaffelse af moderne dramatik.

Blandt Kirsten Kiørboes indsatser for biblioteket kan foruden de daglige forretninger og besværet med at sikre utrykte skuepil for biblioteket nævnes etableringen af et titelkartotek og fotokopiering af et antal utrykte skuespil, som derved kunne stilles til disposition for lån.

Da Dramatisk Bibliotek, som det beskrives nedenfor, lukkede i Fiolstræde i 1990, var lånerne i 40 år hovedsagelig blevet betjent af Kirsten Kiør-

boe, og det var de ikke snydt med. Hun kendte biblioteket ud og ind og havde studeret teaterhistorie hos professor Torben Krogh. Hendes fortrolighed med den dramatiske litteratur kom blandt andet studerende ved Statens Teaterskole tilgode, når de f.eks. skulle indøve "en scene med en ældre og en yngre kvinde og en yngre mand" eller lignende. Skuespillere kom der også en del af, og instruktører kunne i rollehefter og instruktøreksemplarer kigge deres forgængere i kortene, foruden studerende og andre interesserede i teaterhistorien.

Allerede på Dramatisk Biblioteks første egentlige bestyrelsesmøde den 25. august 1939 havde Hallar meddelt, at han "havde henvendt sig til Danske Dramatikeres Forbund og her fået at vide, at Forbundet udlejer sine Værker, dog ikke til Brug i Dilettantforeninger. Da denne Udlaansform kunde give Mulighed for uretmæssig Anvendelse af Værkerne, f. Eks. til Dilettanter, og da der tillige vilde blive et økonomisk Forhold overfor Forbundet, enedes man om at stille Sagen i Bero indtil videre".

Dette forhold blev dog reguleret efter stiftelsen af "Dansk Amatør Teater Samvirke" i 1948, hvorved honorarer for amatørforestillinger kom ind i faste rammer, og en af denne organisations ledende personer, den ivrige Just Thorning var en af de hyppigste gæster i Dramatisk Bibliotek.

Det bør her understreges, at biblioteket fremfor alt var en samling af såvel trykte som utrykte dramatiske

tekster; af dramaturgisk litteratur fandtes kun nogle få tidsskrifter foruden håndbøger og en række opslagsværker. Dog med en markant undtagelse: Frederik Schyberg (1905-1950), der havde været blandt de aktive ved Dramatisk Biblioteks oprettelse, havde bestemt, at hans bogsamling efter hans død skulle tilfalde Dramatisk Bibliotek. Dette måtte naturligvis respekteres, men beklageligt nok havde biblioteket ikke midler til indbinding og katalogisering, og den kom derfor til i det store og hele at forblive en uudnyttet skat, selvom de få, der kendte samlingen, i ny og næ kunne betjene sig af den. I forbindelse med indvielsen af Det Kongelige Biblioteks nye *Center for Musik og Teater* får en væsentlig del af Schybergs håndbogsbibliotek dog sin renaissance, idet disse bind nu indgår i centrets præsenssamling.

Det 4. og 5. årti (1970-1990) - vejen til Det Kongelige Bibliotek

I takt med at de offentlige tilskud til bibliotekets drift oversteg, hvad Selskabet Dramatisk Bibliotek selv kunne præstere, steg den administrative interesse, både fra ministeriel side og fra rigsbibliotekarembetet, der fra deres synspunkt måtte anse Dramatisk Bibliotek som en anomali i et stedse mere gennemorganiseret bibliotekssystem. I 1976 anbefalede rigsrevisionen, at bibliotekets samlinger og drift blev overtaget af Universitetsbiblioteket i overensstemmelse med vedtægternes opløsningsparagraf. Det Kongelige Bibliotek fandt imidler-

tid, at dette som hovedfagbibliotek for litteratur og teater måtte være overordnet i sammenhængen, og i 1982 indgik Dramatisk Bibliotek organisatorisk i Det Kongelige Bibliotek. Selskabet kunne ikke uden videre forkaste idéen om på denne måde at sikre bibliotekets fremtid, men ville ikke fraskrive sig sin paternitet; der måtte finde en formel overdragelse sted, som sikrede, at den hidtidige virksomhed kunne fortsætte uden afbræk. Staten accepterede således Selskabets vilkår, nemlig at Dramatisk Bibliotek skulle bevares som en enhed og fortsat have tilknyttet sagkyndigt personale. Det blev også godkendt, at der kunne oprettes et kontaktudvalg, delvist svarende til Selskabet Dramatisk Biblioteks bestyrelse; dette for at sikre kontakten med de afleverende institutioner, således at den danske teaterverden, også under de ændrede forhold, kunne bevare sine særlige relationer til Dramatisk bibliotek.

Så vidt nåede man i 1989, nu som et led i den omstrukturering, der blandt andet medførte "sammenfletningen" af Det Kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 1. Afdeling i 1990. Som forberedelse til den fysiske overflytning af Dramatisk Bibliotek til Det Kongelige Bibliotek blev Dramatisk Biblioteks seddelkatalog indlagt i Det Kongelige biblioteks REX-database. Kontrollen af dette var Kirsten Kiørboes sidste arbejde for Dramatisk Bibliotek; foruden en hædersgave fra Danske Dramatikeres Forbund modtog hun ved en sammenkomst den 22. februar 1990

fortjenstmedaljen og tog ved samme lejlighed afsked med bestyrelsen og repræsentantskabet.

De ydre rammer for Dramatisk Biblioteks virke var som nævnt stort set uforandrede i alle de år, det havde til huse i Fiolstræde, men medens hele samlingen ved starten kunne stå på bibliotekarens kontor, voksede den efterhånden noget ud til siden og ned i kælderen; de oprindelige 1600 bind blev i 1986 optalt til 26.000, hvoraf halvdelen var manuskripter. Uden at lukke øjnene for, at især de senere års tilvækst i nogen grad skyldtes offentlige bevillinger, må man dog erkende, at den enestående samling ikke var tænkelig uden grundlæggernes initiativ. Men tiderne skifter, og de små biblioteker - ligesom de små specialiserede universitetsinstitutter - med deres intime præg kommer til at indgå i større enheder. I denne sag kan der jo med Fritz Jürgensens ord siges både *pro et contra*; men hvis nogen har frygtet, at Dramatisk Bibliotek ved overflytningen til Det Kongelige Bibliotek skulle blive mere usynligt for omverdenen, blev en sådan ængstelse gjort til skamme, især da det blev betroet forskningsbibliotekar ved Det Kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling, mag. art. Poul Nielsen, at føre samlingen videre under de nye forhold. Poul Nielsen blev dog ikke på samme måde som den sidste af sine forgængere et "ansigt" for benytterne; kommunikationen mellem biblioteket og lånerne foregik nu hovedsageligt pr. telefon. Imidlertid er den yngste genera-

tion så vant til elektronisk kommunikation, at savnet tydeligvis har været til at bære. Faktisk steg udlånet efter overflytningen, hvad der naturligvis også skyldtes, at bogbestanden var optaget i REX-databasen, hvorved en del biblioteksbrugere, der hidtil ikke var fortrolige med Dramatisk Bibliotek, blev opmærksomme på, hvad det havde at byde på.

Et spørgsmål ved overflytningen til Det Kongelige Bibliotek var, hvilken af dets afdelinger Dramatisk Bibliotek skulle knyttes til. Der bestod to muligheder: enten kunne det i kraft af sin betydelige bestand af håndskrifter indgå i Håndskriftafdelingen eller forenes med Musikafdelingen i en afdeling for "performing arts". Der var vistnok mest sympati for den sidstnævnte løsning, men da Musikafdelingen på det givne tidspunkt manglede fornøden

kapacitet, og da denne fandtes i Håndskriftsamlingen (Poul Nielsen), blev Håndskriftafdelingen bibliotekets hjemsted indtil udgangen af 1997, da Poul Nielsen fratrådte på grund af alder.

Derefter overførtes Dramatisk Bibliotek til Musikafdelingen og fik i 1998 den nyansatte dr. phil. Knud Arne Jürgensen som leder. Ved åbningen af Det Kongelige Biblioteks nybygning "Diamanten" etableres den længe påtænkte enhed for scenisk kunst med *Center for Musik og Teater*.

Dermed har Dramatisk Bibliotek fået en fast og passende plads i bibliotekssystemet. Samtidig er det sikret, at Selskabet Dramatisk Bibliotek fortsat vil bestå som et bindeled mellem biblioteket, teaterforskningen og det praktiske teaterarbejde.

* Denne artikel er forfattet af Torben Nielsen i hans egenskab af mangeårig 'husvært' for Dramatisk Bibliotek. Torben Nielsen (f. 1918), cand. mag. og overbibliotekar ved Universitetsbibliotekets 1. afdeling 1966-88. Foruden at være medlem af talrige biblioteks-litterært betonedede bestyrelser indenfor Norden, var han 1957-60 delegeret bibliotekar ved Bibliothèque Sainte-Geneviève i Paris og lektor ved Danmarks Biblioteksskole 1960-65.

Ved sin alderspensionering i 1988 fik han

tilegnet et overordentligt indholdsrigt festskrift *Bøger, Biblioteker, Mennesker* (red. Erland Kolding Nielsen og Erik Dal) indeholdende artikler fra 30 bidragydere. Det bærer vidnesbyrd om de talrige både faglige og menneskelige kontakter Torben Nielsen har fastholdt gennem årene. I hans år som 'husvært' for Dramatisk Bibliotek i Fiolstræde praktiserede han en meget publikumsvenlig symbiose med hensyn til anskaffelse af nyere dramatisk litteratur til fordel for såvel UB I og Dramatisk Bibliotek.

Samspeilet mellem Dramatisk Bibliotek og Danske Dramatikeres Forbund

af Chr. Ludvigsen*

De første kontakter og det indledende samarbejde

For nærmere at belyse forholdet mellem Danske Dramatikeres Forbund (DDF) og Dramatisk Bibliotek kan det være nyttigt med en oversigtsmæssig beretning om baggrunden for disse to institutioners samarbejde gennem Dramatisk Biblioteks 60-årige historie.

Selvom DDF - ifølge sagens natur - er kommet til at spille en bærende rolle for Dramatisk Biblioteks udvikling i specielt de sidste 30 år var DDF ikke med fra starten. Tværtimod var man yderst tøvende i årene 1938-40 af forskellige grunde. Primært fordi DDF selv var startet i 1906 på initiativ af Emma Gad og andre dramatiker-udbrydere fra Dansk Forfatterforening og efter model fra "Société des auteurs dramatiques et compositeurs". Dette franske selskab var blevet stiftet helt tilbage i 1829 af datidens mest spillede dramatiker, Eugène Scribe (1791-1861), der iøvrigt var samtidig med vor egen Johan Ludvig Heiberg, som stærkt promoverede Scribe i Danmark.

DDF blev derfor fra starten en speciel blanding af fagforbund og kommercielt teateragentur på danske dramatikeres vegne. Man forhandlede

kontrakter og videresolgte opførelsesrettigheder direkte med teatrene - og senere også med film, hørespil og TV samt andre reproducerende medier, der havde kunstnerisk ophavsretsligt udgangspunkt i en forfatter/dramatiker tekst.

Ved DDF's 10-års jubilæum i 1916 udsendte forbundet sin første publikation, *Danske Dramatikere - en Fortegnelse [...] over Medlemmernes Arbejder* med et forord af formanden, Emma Gad (1852-1921), der nu havde overtaget formandsposten efter hendes mandlige kollegers successive frafald (Albert Gnudtzmann, død 1912, og Hjalmar Bergstrøm, død 1914).

I jubilæumspublikationen skriver Emma Gad blandt andet:

"...Men den internationale Lovbeskyttelse [= Bernerkonventionen om primære kunstneriske ophavsrettigheder af 1886, som Danmark først tiltrådte i 1903] viste sig ikke at være nok. Indenfor vore egne Grænser gik Lovløsheden endnu i Svang, og selv om det mere ordnede Forhold til Udlandets Skuespil-Litteratur havde den Virkning paa Direktørerne, at de indsaa Umuligheden af fremtidigt at kunne betragte Tragedier og Lystspil som en Art

menneskeligt Fælleseje, benyttede de sig stadig godt af Forfatterernes gennem Tiderne opklækkede Beskedenhed og deres **medfødte** Ukyndighed i Forretningssager, **til at udnytte dem, hvor det lod sig gøre...**" (mine fremhævelser, Chr. L.)

Emma Gad havde som dramatiker dengang ikke selv særlig meget i økonomisk klemme. Først og fremmest tænkte hun på sine kolleger, de såkaldte "primært skabende kunstnere", og alt vedrørende deres dramatiske og spilbare teatertekster (performance-koncepter ville dette vel nok hedde i dag).

Fra DDF's start varetog forbundet rettighederne for både originale danske dramatikere og drama-oversættere til dansk scenesprog. Dette gjaldt også for arvingers ophavsrettigheder (i starten op til 50 år, senere indtil 70 år efter forfatterens død).

Men endnu i 1999 er de "primært skabende kunstnere" forblevet en slags udstødte i vort såkaldte velfærdssamfund. Som "primært skabende kunstnere" kan denne gruppe stadig ikke komme i hverken en A-kasse eller gå på evt. efterløn. Mere barskt udtrykt kan det siges således: Hvis en såkaldt "efterløner" i dag blot skriver "Pip-pip" i sin fritid er han/hun på vej ud af det økonomiske sikringssystem på linje med f.eks. "fritidsfiskere".

Økonomisk set er ophavsretten derfor stadig eneste beskyttelse for de "primært skabende kunstnere". Her er "Lovløsheden i Svang" med tiden

altså kun yderligere vokset - også i forhold til alle de nye mulige medieformer.

DDF må på medlemmernes vegne således til stadighed være på forkant med den reproducerende udvikling - også i forhold til de såkaldte "reproducerende kunstnere" og deres sekundære rettigheder (f. eks. film- og hørespilsproducenter, instruktører, skuespillere, scenografer m.v.), der jo alle har sikringsmuligheder i det sociale system, hvad enten disse så er via A-kasser eller en direkte følge af deres ansættelser.

Den grundlæggende pointe ved DDF's jubilæumsfortegnelse fra 1916 er således, at forbundet fra starten var et agentur, d. v. s. en kommerciel teaterforlægger for sine medlemmer. Man tog provision af alle indgåede kontrakter og kunne dermed finansiere DDF's drift. Alle medlemmers kontrakter skulle således gå via forbundet. Fortegnelsen fra 1916 og alle forbundets senere publikationer er derfor at betragte som salgskataloger til videreformidling af DDF-medlemmernes primære ophavsrettigheder hvad angår de dramatiske tekster.

I forhold til Dramatisk Bibliotek forblev DDF tøvende med hensyn til aflevering af forbundets utrykte manuskripter helt op til midten af 1970'erne, idet forbundets direktører/forretningsførere var aflønnet som teaterforlæggere på provisionsbasis frem til 1975. Denne aflønningsform havde fungeret med hensyn til Kurt Haulrig (den senere landsretspræsident, der i 1963-64 havde

afløst den professionelle teaterforlægger Folmer Hansen som forretningsfører) og hans efterfølger, Bodil Bender (1969-75).

“Ungdomsoprøret” i DDF (1964) - de nye medier får adgang til forbundet

Indtil 1964 havde man i DDF holdt stejlt på at det kun var *teater* dramatikere i traditionel forstand, der kunne optages som medlemmer af forbundet. Men den nye 40-årige formand Kurt Haulrig mente nu, at tiden var inde til, at også film-, radio- og TV-dramatikere skulle kunne optages som medlemmer og dermed primære ophavsretsindehavere - også med hensyn til provisionshonoreringen. Baggrunden for Haulrigs promovering af denne gruppe dramatikere var den, at DDF i 1960'erne nærmest var ved at blive et døende forbund med flere arvinger end levende forfattermedlemmer som interessenter.

Som 33-årig nybagt og absolut yngste medlem af DDF's bestyrelse oplevede jeg dengang selv situationen som en markant generationskonflikt mellem de “fine” gamle teaterformer overfor de nye grænseoverskridende reproduce-rende medier.

Eftersom langt de fleste af de yngre dramatikere i 1960'erne havde debuteret i Radioteatret var DDF's hidtidige optagelseskriterier således klart forældede. Efter en stormfuld generalforsamling i 1964 kunne disse nye dramatikere da også endelig bydes velkomne under forbundets beskyttende “ophavsrets-vinger”. Det kom de så også i stort

tal, og medlemstallet steg derved markant de følgende år.

Man kan i den forbindelse konstatere, at Dramatisk Bibliotek allerede fra starten i 1938-39 var langt mere interesseret i indsamlingen af manuskripter skrevet for de nye medier som f. eks. Radioteatret. Dette skyldtes sikkert Hans Werner (Statsradiofoniens hørerspilschef 1937-49), der personligt meget ivrigt havde støttet oprettelsen af Dramatisk Bibliotek.

Først med DDF's nuværende forretningsfører, Birte Fischer (1975-99) opgav forbundet provisionsaflønnningen. Dermed var vejen åben for aflevering af DDF's manuskripter til Dramatisk Bibliotek.

Det fremgår af Dramatisk Biblioteks styrelsesprotokol fra de første år, at man gentagne gange har søgt at få DDF med på sit initiativ, både med hensyn til en årlig kontant støtte (der automatisk ville give adgang til selskabets overordnede repræsentantskab) og med hensyn til aflevering af utrykte manuskripter.

Omvendt er det skuffende lidt, der er nedskrevet vedrørende disse pionérår i DDF's egne protokoller. Alt tyder her på, at man netop på grund af DDF's kommercielle interesse i formidling af “opførelsesrettigheder” på provisionsbasis på dette tidspunkt var ekstra vågen overfor eventuelle “piratudnyttelser” af manuskripter - også af amatørerne, som det er yderligt svært at kontrollere.

Utrykte manuskripter til Dramatisk Bibliotek?

Ved Dramatisk Biblioteks start var Folmer Hansen en initiativrig kommerciel teaterforlægger primært med hensyn til udenlandske opførelsesrettigheder, men også med hensyn til de nye danske dramatikere, som han fik i sin stald udenom DDF (på samme måde som Erik Nordgreen gjorde det i begyndelsen af 1960'erne). I efteråret 1939 støttede Folmer Hansen Dramatisk Bibliotek med 50 kr. årligt - et lille beløb i forhold til årsbudgettet på ca. 4.000,- kr.

Senere var Folmer Hansen helt med på at donere utrykte manuskripter til Dramatisk Bibliotek, hvorimod DDF som sagt tøvede med dette helt indtil 1975, men herefter gik med til at aflevere de utrykte manuskripter, som man nu ikke mere havde brug for, efter at provisionsordningen for forretningsførere var blevet definitivt afskaffet. På samme vis overlod forbundet derfor også uden betænkeligheder sit arkiv af især ældre kontrakter til Dramatisk Bibliotek (dette arkiv er nu placeret i Det Kongelige Biblioteks Håndskriftafdeling).

Et særligt vigtigt intermezzo i det begyndende aktive samarbejde mellem Dramatisk Bibliotek og DDF indledtes derfor, da forbundets bestyrelse med den nytiltrådte Karl Schlüter som formand i forsommeren 1944 besluttede at engagere Folmer Hansen som "Leder af DDF's Salgsbureau", en stilling som tidligere var blevet benævnt "Direktør" og havde været varetaget af blandt andre

Victor Lemkow (1912-37) og Anders Roose (1937-44). Sidstnævnte havde allerede den 19. oktober 1943 regnet ud, at direktørprovisionen, som i Lemkows sidste år var oppe på ca. 8.000,- kr årligt, nu var stadigt faldende til ca. 4.000,- kr. Grundene til denne udvikling var dels den, at forbundet som en nu snart 40-årig organisation efterhånden havde flere arvinger end nulevende dramatikere som interessenter, men også at de nye og mere aktive dramatikere var i Folmer Hansens stald.

Ved engagementet af sidstnævnte som leder af DDF's salgsbureau i 1944 slog man derfor to fluer med et smæk. Dette var således et unikt samarbejde for forbundet og trak lange spor op gennem 1960'erne og 70'erne også med hensyn til Dramatisk Bibliotek.

DDF's valg af Folmer Hansen som "Salgsbureau-leder" i perioden 1. juli 1944 til 30. juni 1963 gav et naturligt løft for forbundet. Der fulgte med ham nu en række nye forfattere med ind i forbundet, heriblandt Kjeld Abell, Soya, Knud Sønderby og Leck Fischer.

Leck Fischer blev hurtigt formand for DDF og snart også aktivt bestyrelsesmedlem i Dramatisk Bibliotek. Det var derfor tragisk, da han pludselig døde i 1956 kun 52 år gammel. Forbundets mere aktive engagement for Dramatisk Biblioteks fortsatte trivsel blev derved brat svækket, måske også fordi DDF stagnerede da der bortset fra Finn Methling i 1950'erne knapt fremkom nogen nævneværdige yngre danske dramatikere.

Samarbejdet mellem forbundet og Dramatisk Bibliotek gik herefter stille og roligt med en fast DDF-repræsentant siddende i Dramatisk Biblioteks repræsentantskab (qua forbundets status som årlig finansiell bidragsyder).

“Pligtaflevering” for teatermanuskripter!

Igennem disse år var samlingen af utrykte teatermanuskripter i Dramatisk Bibliotek efterhånden blevet et mindst ligeså vigtigt aktiv, som de trykte dramatekster, både på dansk og udenlandsk. Den omfattende indsamling af mere eller mindre unikke upublicerede teatertekster (inklusive alt det øvrige teaterhistoriske kildemateriale i form af hele teaterarkiver etc.) havde efter de første 30 år forlængst legitimeret Dramatisk Biblioteks eksistens overfor brugerne, som især var de aktive teaterfolk og forskerne.

Også på den baggrund forekom det derfor DDF rigtigt radikalt at ændre sin hidtidige grundlæggende skepsis imod overdragelsen af forbundets teatermanuskripter til Dramatisk Bibliotek. I 1970 indførtes en helt ny og speciel paragraf i DDF's normalkontrakter med de større institutionsteatre i Danmark. I al sin enkelhed lød den:

„§ 7 - Bevillingshaveren [dette begreb blev iøvrigt afskaffet med teaterloven af 1970] tilstiller forbundet to manuskriptseksemplarer, hvoraf det ene videregives til Dramatisk Bibliotek.“

Dette var altså en regulær

“pligtaflevering” af alle utrykte manuskripter for DDF-medlemmernes vedkommende. Og eftersom ikke-medlemmer af forbundet på trods af en vis “provision-kritisk” holdning til DDF alligevel benytter DDF's kontrakter som deres økonomiske udgangspunkt, ryger disse manuskripter efterhånden også med i denne “pligtaflevering”.

Efterhånden er § 7 kommet med i de fleste af forbundets kontrakter. Normalt har Dramatisk Bibliotek derfor nu kun mere praktiske problemer at varetage med hensyn til efterlevelsen af denne “pligtafleveringsparagraf” og materialets rettidige inddragelse.

På denne baggrund kunne DDF den 10. oktober 1975 overdrage hele deres arkiv til Dramatisk Bibliotek, d. v. s. alt, hvad det havde stående af utrykte skuespil (i alt 18 hyldemeter med knap 1500 mere kommercielle manuskripter) foruden forbundets ældre kontrakter. Denne overdragelse foranledigede dog en vis utilfredshed hos Rigsrevisionen, eftersom den var sket på delvis uautoriserede og privat finansierede vilkår til en samling med huse i Universitetsbiblioteket. Kort sagt: en bureaukratisk uorden!

Overdragelsen til Det Kongelige Bibliotek

Daværende rigsbibliotekar Palle Birke-lund havde længe været en god og loyal formand for Dramatisk Biblioteks bestyrelse, siden han den 30. marts 1953 havde afløst Thomas P. Hejle, som var

afgået ved døden året før. Nu var Birkelund i en dobbeltstilling, dels som chef for Det Kongelige Bibliotek og dels som formand for Dramatisk Biblioteks bestyrelse. Hans plan var at overføre Dramatisk Biblioteks samlinger til Det Kongelige Bibliotek, skønt de havde trivedes godt og ikke mindst publikumsvenligt under Torben Nielsen og Kirsten Kiørboes auspicer i årtier. Her nævner Dramatisk Biblioteks opløsningsparagraf (§7) udtrykkeligt "Universitetsbiblioteket eller en anden under Undervisningsministeriet hørende Institution" som modtager. Såvel Universitetsbiblioteket som Det Kongelige Bibliotek havde således hørt til under Undervisningsministeriet indtil de begge kom under Kulturministeriet ved dets oprettelse i 1961.

I denne nok så ambivalente situation valgte Birkelund kort før sin alderspensionering i 1982 at overlade formandsposten for Dramatisk Bibliotek til undertegnede, der mere uhildet ville kunne varetage såvel dramatikernes som brugergruppernes interesser.

Det blev derfor nu meget vigtigt at fastholde de oprindelige intentioner med hensyn til samlingens brugergrupper og et rimeligt serviceniveau. I 1980'erne var det nok svært for Det Kongelige Bibliotek at konkurrere med den optimale service, der blev ydet i Fiolstræde.

Dertil kom økonomiske problemer, hvorunder også hørte det bidragydende repræsentantskabs vigende interesse i at støtte et bibliotek, der i

forvejen var delvis statsstøttet. Med teaterlovene af 1963, 1970 etc. var de fleste tidligere privatfinansierede teatre nu blevet stats-, amts- og/eller kommunalfinansierede.

Alt talte derfor for en samlet overdragelse af Dramatisk Bibliotek til Staten, d. v. s. Kulturministeriet. Der fulgte nu en ret langtrukken tovtækningsnak, hvor der gik ca. 10 år indtil den endelige overdragelse kunne finde sted den 19. oktober 1989. Denne fandt dog sted på visse betingelser, herunder oprettelsen af et gensidigt såkaldt "kontaktudvalg", der med sin sammensætning vil bevare den oprindelige kontakt til det producerende teater samt andre brugere og leverandører i forhold til samlingens nye domicil, Det Kongelige Bibliotek. Dramatisk Bibliotek skulle fremdeles fremstå som en særsamling med kvalificeret særbetjening - også med hensyn til nye medier.

Selskabet Dramatisk Bibliotek eksisterer derfor stadig i dets gamle pionérånd, men har efter 1989 haft som hovedopgave, at bevare en aktiv forbindelse til såvel brugere som leverandører af alle slags teatertekster indenfor Dramatisk Biblioteks støt voksende samlingsområder.

Væsentligt i øvrigt for Dramatisk Biblioteks bestyrelse er selvfølgelig, at holde overdragelsesbetingelserne i hævd og ikke mindst at udpege sagkyndige medlemmer til det ovennævnte "kontaktudvalg". Siden 1989 har dette udvalg bestået af dels Dramatisk Biblio-

teks daglige leder, Poul Nielsen, der gjorde en forbilledlig indsats for samlingen indtil sin alderspensionering i december 1997. Han blev i 1998 afløst af Knud Arne Jürgensen, der er gået uhildet og sagligt entusiastisk til sin nye opgave.

Dramatisk Biblioteks husvært fra Fiolstræde-tiden, Torben Nielsen, har stillet sin biblioteksfaglige viden til rådighed i de 10 første år af sit otium, som et fast medlem af Kontaktudvalget indtil udgangen af 1998. Hans rolle er natur-

ligt blevet overtaget af Niels Krabbe, leder af Det Kongelige Biblioteks Musikafdeling, hvortil Dramatisk Biblioteks samlinger blev flyttet - administrativt - fra Håndskriftafdelingen i 1998.

Brugere og leverandører har via Selskabet Dramatisk Biblioteks bestyrelse været repræsenteret af Preben Harris (for den aktive teaterverden), Kela Kvam og Stig Jarl (for teaterforskningen) og undertegnede (for Danske Dramatikeres Forbund).

Kilder:

- a. Dramatisk Biblioteks og DDF's arkiver, herunder forhandlingsprotokoller, samt eget arkiv vedr. perioden 1969-99.
- b. Chr. Ludvigsen: *Efterskrift. Danske Dramatikeres Forbund 1906 - 9. Marts - 1981 i: Dramatiker! En rapport om teaterarbejde* (København, Tiderne Skifter, 1981, s. 168-185).
- * Chr. Ludvigsen (f. 1930), mag. art. i sammenlignende litteraturhistorie med teaterhistorisk speciale. I perioden 1958-63 free-lance teaterskribent. Ansat ved Århus Universitet 1963-

97 (siden 1972 som lektor). Chr. L. har ved sine talrige oversættelser af udenlandsk dramatik indført den såkaldt "absurde" dramatik i Danmark. Han var med-leder af det første Fiolteater (1961-66) og førte Odin Teatret til Danmark og sikrede dets etablering (1965-83). Desuden har han videreudviklet faget Dramaturgi til et selvstændigt institut ved Århus Universitet (1969-73). Chr. L. var medlem af Danske Dramatikeres Forbunds bestyrelse 1963-94 og derved også medlem af Dramatisk Biblioteks repræsentantskab siden 1969. Han er bestyrelsesformand for Selskabet Dramatisk Bibliotek siden 1980.

Dramatisk Bibliotek og dets ledelse 1939-1999

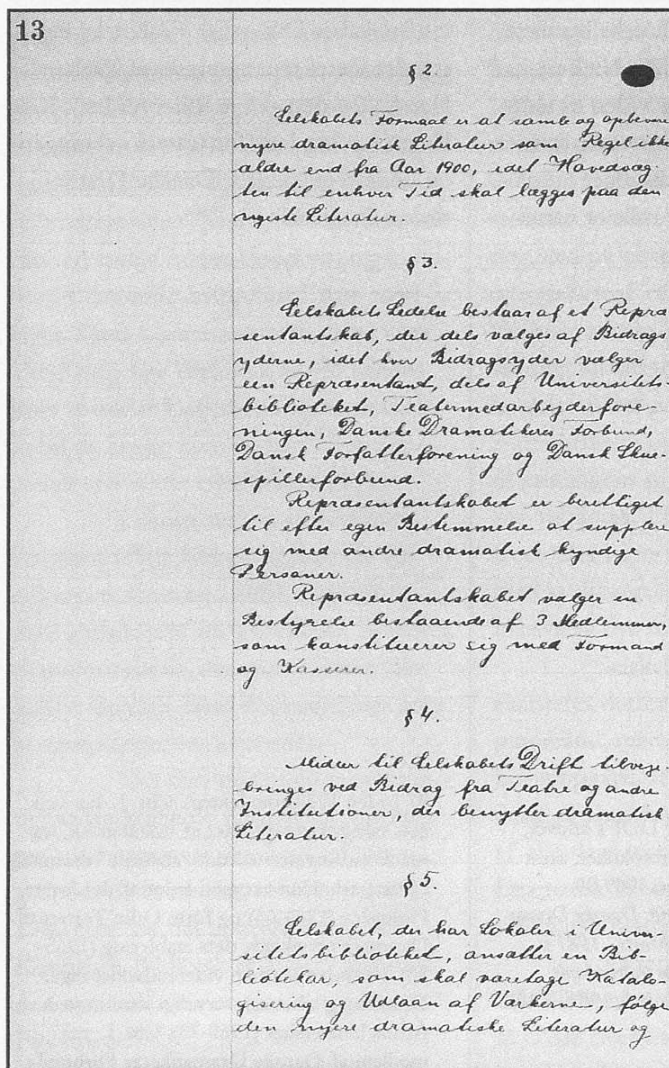

Fig. 1.

Forhandlingsprotokollen for Selskabet Dramatisk Bibliotek med de
første vedtægter (Dramatisk Biblioteks arkiv).

Fig. 2.

Dramatisk Biblioteks ledelse fotograferet på samlingens indvielsesdag den 31. januar 1940 i Universitetsbiblioteket, Fiolstræde. Fra venstre bibliotekar, dr. phil. Søren Hallar, skole scenens direktør Thomas P. Hejle og overbibliotekar Svend Dahl (Foto: Nordisk Presse Foto A/S, 1940; Dramatisk Biblioteks arkiv).

Fig. 3.

Interiør i Dramatisk Bibliotek på åbningsdagen (Foto: W. Winkelmann, bragt i Aftenbladet den 1. februar 1940; Det Kongelige Biblioteks billedsamling).

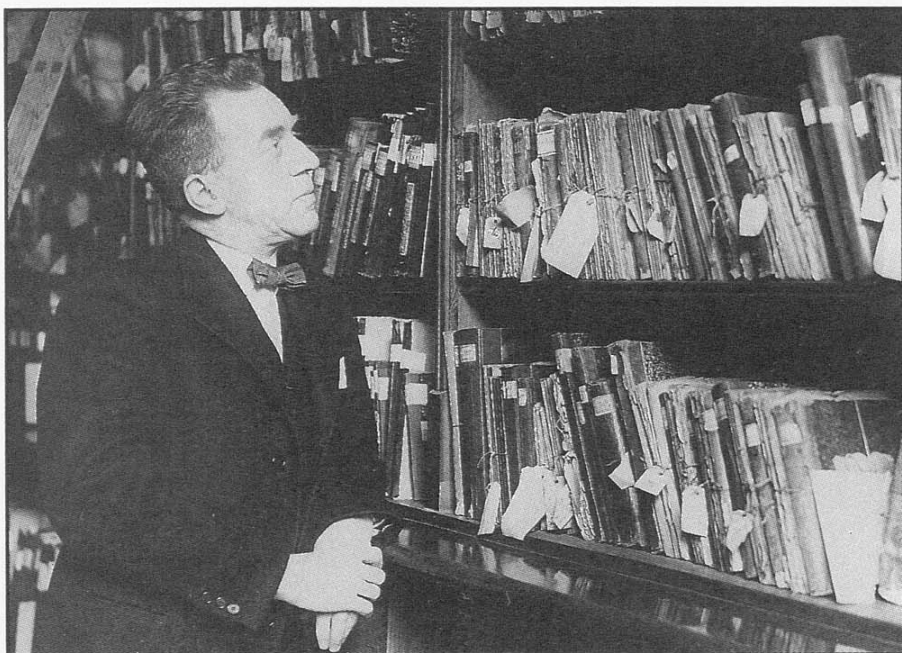

Fig. 4.

Dr. phil. Søren Hallar, første leder af Dramatisk Bibliotek 1939-1950 (Foto: Nordisk Presse Foto A/S, 1940, Dramatisk Biblioteks arkiv).

Fig. 5.

Førstebibliotekar, mag. art. Ole Jacobsen, leder af Dramatisk Bibliotek 1950-1957 (her fotograferet i samtale med overbibliotekar H. Topsoe Jensen i Universitetsbiblioteket i Fiolstræde, juni 1964; Det Kongelige Biblioteks billedsamling).

*Fig. 6.
Bibliotekar Kirsten Kjørboe, leder af Dramatisk Bibliotek 1957-
1989 (Fotografi optaget den 30. juni 1965; Det Kongelige Biblioteks
billedsamling).*

Aftale mellem Selskabet Dramatisk Bibliotek og Kulturministeriet om vederlagsfri overdragelse af Dramatisk Biblioteks samlinger til Det Kongelige Bibliotek.

Selskabet har i forbindelse med overdragelsen lagt vægt på, at Det Kongelige Bibliotek har tilkendegivet, at det som hidtil vil yde bibliotekarisk service vedrørende dramatik over for forskere, aktive teaterfolk og andre interesserede.

Overdragelsens vilkår:

1.

Dramatisk Biblioteks samlinger vil opstillingsmæssigt blive opretholdt som en særsamling.

2.

Bibliotekets navn vil blive opretholdt eventuelt ved at indgå i navnet på en af bibliotekets afdelinger.

3.

Dramatisk Bibliotek vil fortsat kunne modtage gaver, såvel i form af bøger, manuskripter og materialesamlinger som private tilskud efter de derom gældende regler, for tiden Undervisningsministeriets cirkulære af 1. juli 1985.

4.

Der vil til Dramatisk Bibliotek være knyttet sagkyndigt personale, således at der fortsat kan opretholdes en faglig betjening af forskere, aktive teaterfolk og andre interesserede.

- 1 -

Fig. 7.

Overdragelsesdokumentet, hvormed Dramatisk Biblioteket blev overdraget til Det Kongelige Bibliotek d. 19. oktober 1989 (Dramatisk Biblioteks arkiv).

5.

Oplysningerne i Dramatisk Biblioteks seddelkatalog indlægges i REX, således at brugerne får forbedret adgang til bibliotekets samlinger.

6.

Som støtte for Dramatisk Biblioteks virksomhed etableres et kontaktudvalg, bestående af følgende medlemmer:

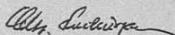
- a. Formanden for Dramatisk Biblioteks bestyrelse, der også er født formand for kontaktudvalget.
- b. Den daglige leder af Dramatisk Biblioteks samlinger.
- c. 3 repræsentanter udpeget af Selskabet Dramatisk Biblioteks repræsentantskab.

For Selskabet Dramatisk Bibliotek: Kulturministeriet, den 5. oktober 1989

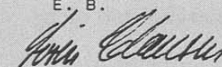
P.S.V. 19/10-89
se ledsagebrev af d.d.

P. M. V.

E. B.

Chr. Ludvigsen
Fmd.f. DB's
bestyrelse

Søren Clausen
fm.

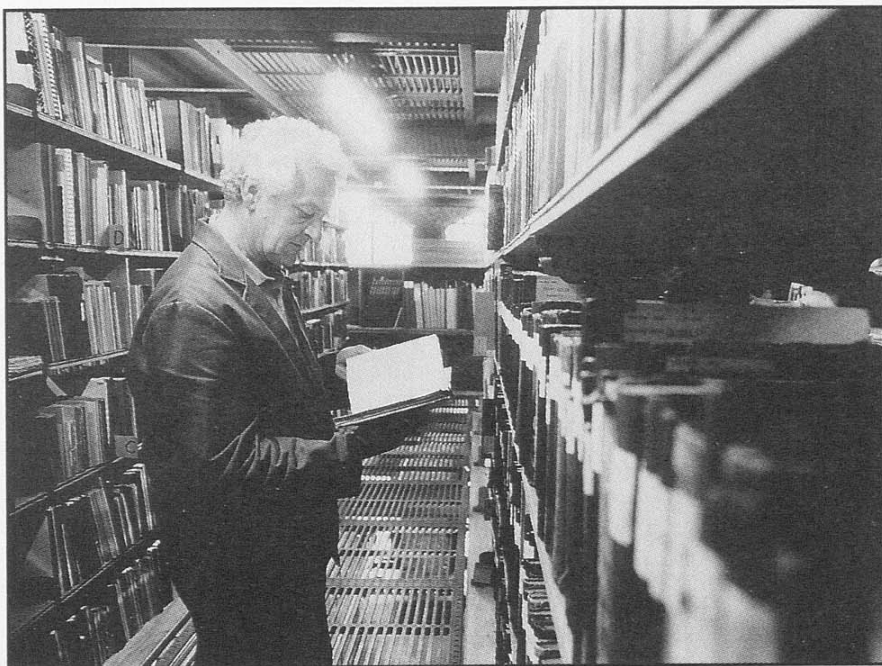

Fig. 8

Forskningsbibliotekar, mag. art. Poul Nielsen, leder af Dramatisk Bibliotek 1989-1997 (Foto: Dramatisk Biblioteks arkiv).

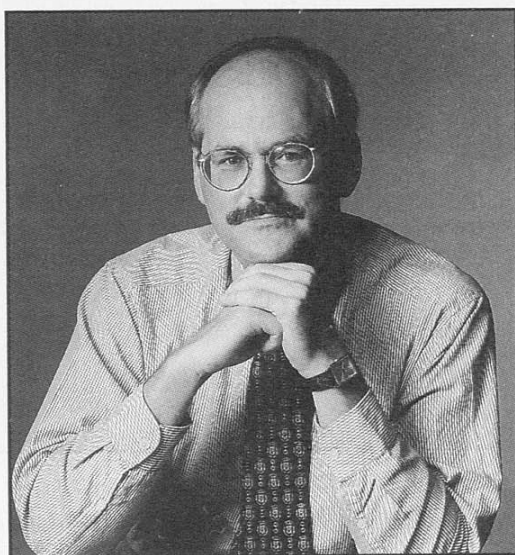

Fig. 9

Forskningsbibliotekar, dr. phil. Knud Arne Jørgensen, leder af Dramatisk Bibliotek siden 1998 (Foto: Rigmor Mydtskov).

Eksempler fra Dramatisk Biblioteks samlinger:

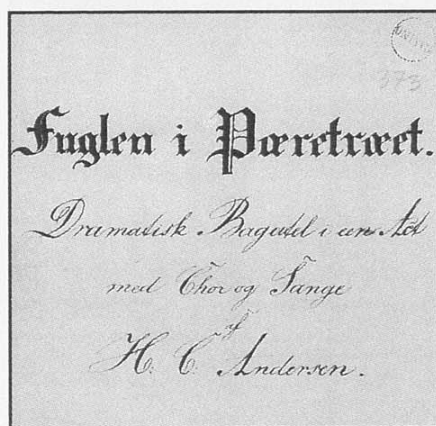
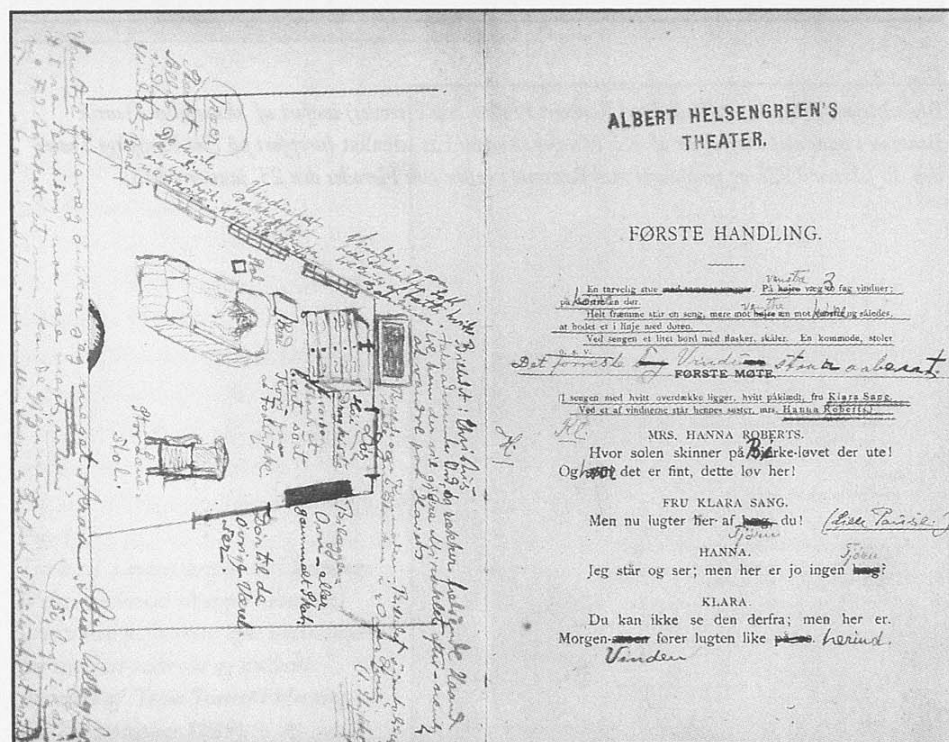

Fig. 10.

Titelblad på sufflorbogen til H. C. Andersens dramatiske bagetel *Fuglen i Pæretreet* (opført på Casino Teatret den 20. juni 1853).

Fig. 11.

Albert Helsingreen's scenearrangement til "Første Handling" i Bjørnstjerne Bjørnsons skuespil *Over Ævne* (opført på Helsingreen's Teater den 3. august 1901).

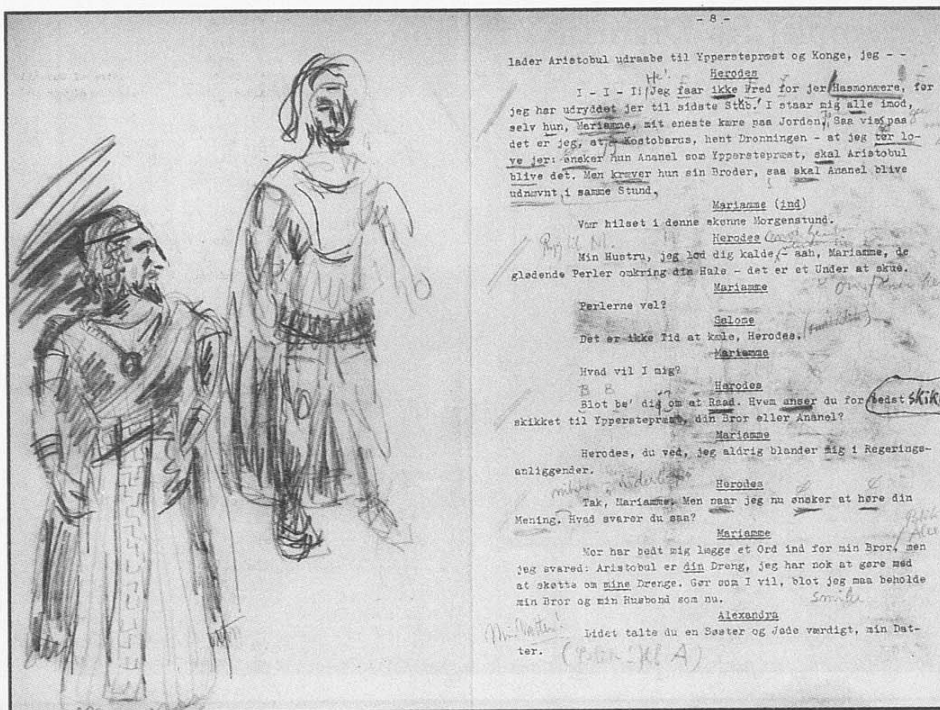

Fig. 12.

Blyantstegning (her forestillende Poul Reumert i rollen som Herodes) indført af skuespiller Henrik Bentzon i hans eget eksemplar af Kaj Munks skuespil/En Idealist (uropført på Det Kongelige Teater den 8. februar 1928 og genoptaget med Reumert i rollen som Herodes den 25. januar 1938).

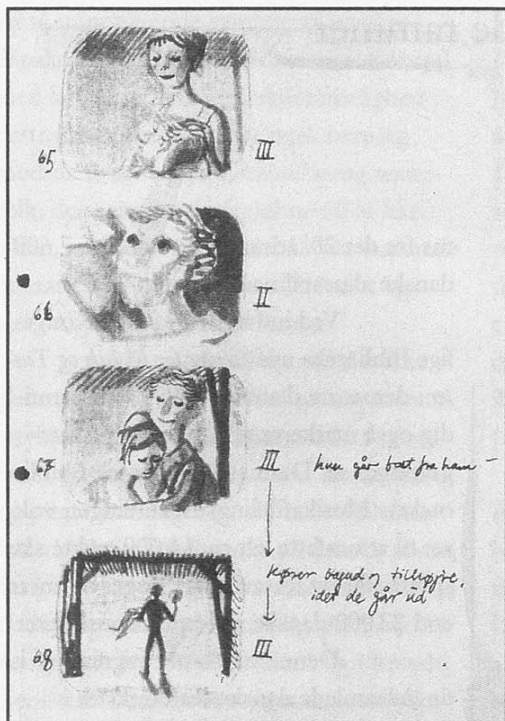
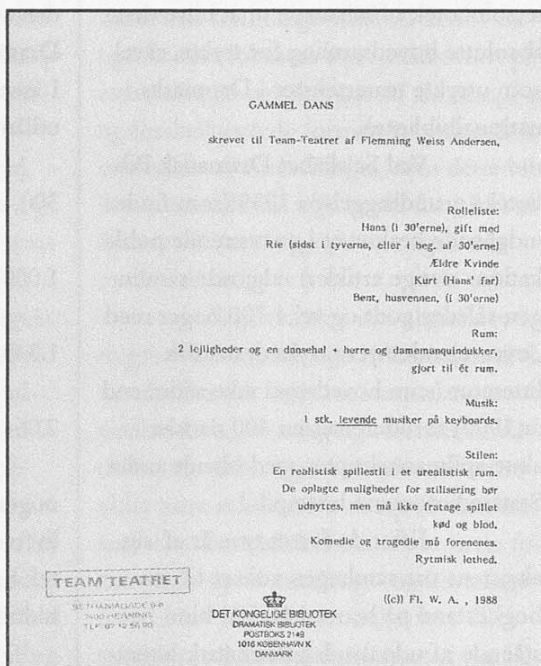

Fig. 13.
TV-drejebog af Jørn Mathiasen til Erling
Schroeders instruktion af Karen Blixens
marionetkomedie Sandhedens Hævn,
tilrettelagt for fjernsyn af Birthe Helmer-
Petersen (udsendt i Fjernsynsteatret den 3.
oktober 1960).

Fig. 14.
Titelblad i manuskriptet til Flemming
Weiss Andersens skuespil Gammel
Dans med forfatterens egne anvisninger
om stykkets udførelse og spillestil
(uropført af Team Teatret i Herning
den 22. september 1989).

Teatertekster i fornyende rammer

af Knud Arne Jürgensen

Tilbageblik

Når Dramatisk Bibliotek samtidig med indvielsen af Det Kongelige Biblioteks nye *Center for Musik og Teater* fylder 60 år, kan det være formålstjenstligt, at kaste et statistisk blik tilbage på udviklingshistorien for denne særsamling i den danske biblioteksverden.

Siden Dramatisk Biblioteks oprettelse i 1939 og frem til dets 60 års jubilæum i 1999 har denne unikke samling langsomt, men støt udviklet sig fra at være et relativt ukendt privat bibliotek med domicil i det daværende Universitetsbibliotek i Fiolstræde til at blive den absolutte hovedsamling for trykte, såvel som utrykte teatertekster i Danmarks nationalbibliotek.

Ved Selskabet Dramatisk Biblioteks grundlæggelse i 1939 (som findes indgående beskrevet i nærværende publikations øvrige artikler) udgjorde samlingen således godt og vel 1.700 bøger med „overvejende nyere trykt dramatisk litteratur (som hovedregel ikke ældre end år 1900) foruden næsten 400 danske skuespilmanuskripter med blandt andet Statsradiofoniens hørespil.“¹

Efter de første tyve år af sin eksistens var samlingen vokset til „en bogbestand på henved 10.500 bind bestående af udenlandsk dramatisk littera-

tur fra det 20. århundrede samt ca. 7.600 danske skuespilmanuskripter.“²

Ved indvielsen af Det Kongelige Biblioteks nye *Center for Musik og Teater* i den sorte diamant i 1999 (der samtidig også markerer afslutningen på integreringen af Dramatisk Bibliotek i bibliotekets Musikafdeling) er samlingen vokset til at omfatte ialt ca. 14.000 trykte skuespiltekster og teaterfaglige bøger og mere end 22.000 danske skuespilmanuskripter.³

Denne markante stigning af især de indsamlede danske teatertekster i manuskriptform afspejles også tydeligt i den stadigt stigende lånerinteresse for Dramatisk Biblioteks righoldige samlinger. I årene 1940, 1959, 1978, og 1998 opviser udlånsstatistikkerne følgende tal:

1940: Antal betjente lånere: ca. 300, antal udlånte bind: ca. 600⁴

1959: Antal betjente lånere: ca. 1.000, antal udlånte bind: ca. 1.500⁵

1978: Antal betjente lånere: 1.349, antal udlånte bind: 1.645⁶

1998: Antal betjente lånere: 2.054, antal udlånte bind: 3.209⁷

Der kan herefter ikke herske nogen tvivl om den støt stigende og livfulde interesse, som Dramatisk Bibliotek har været genstand for gennem sit hidtidige 60-års virke.

Når biblioteket i dag kan opvise

en så imponerende samling af utrykte danske teatertekster i et dynamisk samspil med brugerne, må vor taknemmelighed i dette jubilæumsår derfor også rette sig mod de fremsynede biblioteks- og teaterfolk, der gennem de forløbne 60 år har sikret, at denne vigtige del af vor nationale litterære kulturarv er blevet bevaret og gjort tilgængelig for eftertiden.

I den forbindelse må det ikke glemmes, at såvel fortidens som nutidens utrykte teatertekster i Danmark ikke er omfattet af nogen egentlig form for lovmæssig pligtaflevering. Skal de ca. 3-400 skuespil, der årligt produceres på danske teatre, derfor bevares sikkert for eftertiden i form af de originale teatermanuskripter, må disse også kunne finde et sikkert og blivende hjemsted. Dette er så meget mere vigtigt, når man tager i betragtning, at teatre - og dermed teaterarkiver - jo undertiden kommer ud for endda meget pludselige lukninger med deraf følgende risici for destruktion af værdifulde arkivsamlinger.

Det var disse særlige forhold, som gruppen af fremtrædende teater- og biblioteksfolk ville tage højde for, da man for nu 60 år siden grundlagde Selskabet Dramatisk Bibliotek. Deres store og uegenlyttige indsats i de efterfølgende år resulterede i, at selskabets samling kunne udvikle sig til at blive den nationale hovedsamling af danske teatertekster og hele teaterarkiver, som Dramatisk Bibliotek i dag repræsenterer. Af teaterarkiver bør her særligt fremhæves Casino Teatrets arkiv (med dets komplette repertoire fra 1848 til 1937), Folketeatrets samling (fra grundlæg-

gelsen i 1857 til i dag), Dagmar-teatret (1883-1937), det første Nørrebro's Teater (fra oprettelsen i 1887 til midten af vort århundrede), Det ny Teater (fra starten i 1906 til i dag), samt det første Betty Nansen teater (1917-) med hendes eget repertoire. Men også arkiverne fra nogle af de i de seneste år ophørte teatre er nu sikret for eftertiden i Dramatisk Bibliotek. Det gælder f.eks. for Fiolteatret (1962-94), Jørgen Blaksteds teater (1973-98), Amager Scenen (1976-98) og Boldhus Teatret (1965-98).

Fremtidsvisioner

Med den afsluttede integrering af Dramatisk Biblioteks samlinger i Det Kongelige Biblioteks Musikafdeling synes bevaringen af de kommende års danske teatermanuskripter endegyldigt sikret såvel lokalemæssigt som i økonomisk forstand. Dramatisk Biblioteks fremtidige virke vil derfor nu også kunne fokusere mere målbevidst på indsamlingen og sikringen af de mange nye og forskelligartede former for video-dokumentation af forestillinger, som dette biblioteksområde må tage højde for i forbindelse med bevaringen af vor egen tids teaterhistorie.

Ligesom den nye pligtafleveringslov har måttet tage vide hensyn til de nye former for video-dokumentationer og publikationer, vi i dag og i fremtiden vil møde, så vil det også indenfor teaterområdet være relevant for netop en særsamling som Dramatisk Bibliotek at sætte fokus på de nye formidlings- og bevaringsformer for sceniske produktioner. Elektroniske multimedie-dokumenter, der lige-

som nutidens musikteaterproduktioner netop er blandingsformer af tekster, lyd, og billeder, er allerede i dag alment tilgængelige i form af cd-rommen. Dette medium åbner for helt nye og komplekse perspektiver for bevarelsen af nu- og fremtidens teaterproduktioner, især inden for de forestillingskategorier, hvor det skrevne ord kun i minimal grad (f.eks. som synopsis) repræsenterer/bevarer et givet scenisk værk på en udtømmende og tilfredsstillende måde for eftertiden.

Video-dokumentationen retter sig primært mod to hovedkategorier af brugere, (1) de aktive teaterfolk, der her kan orientere sig om de nyeste fortolkninger, og (2) teaterforskere af alle kategorier, der i forestillingsoptagelserne kan søge information og inspiration i den aktuelle teaterhistorie.

Når Dramatisk Bibliotek derfor ser ud i fremtiden, må netop denne sær-samling - ligesom det har været tilfældet med den nye pligtafleveringslov - også tage bredest mulig hensyn til, at alle nye tekniske former for fastholdelse af en given teaterproduktion, vil kunne falde indenfor samlingens interesseområde. Disse hensyn må først og fremmest tages, fordi det i et bevaringsmæssigt perspektiv måske ikke så meget er selve materialets indhold, men snarere udgivelsesformerne til værkernes almene tilgængeliggørelse, der er det evigt foranderlige element.

Udover indsamlingen af disse audio-visuelle materialetyper, vil Dramatisk Bibliotek i de kommende år også stå overfor den udfordring at indsamle den

store mængde musik, som ofte ledsager nutidens ikke-naturalistiske blandingsformer, og hvor musikken spiller en mere end blot ledsagende og lydillustrerende rolle, idet den indenfor disse teaterformer er en fuldt ud ligeværdig komponent for hele det sceniske værks koncept. Musik- og Performance-teatrets store opblomstring gennem blot de sidste to årtier afspejler klart disse forhold. Det vil derfor være overordentlig vigtigt, at man parallelt med indsamlingen af de dramatiske tekster også sikrer, at nodematerialet til de samme værker bliver bevaret for eftertiden, uanset om denne musik er overleveret i traditionel form på papir, eller den er fastholdt i disketteform. Her vil der dog stadig være en række ophavsmæssige problemer at løse, før den musikalske side af et scenisk værk vil kunne gøres alment tilgængeligt på lige fod med den tekstlige del. Dramatisk Bibliotek vil i de kommende år derfor søge at afklare disse ophavsretsmæssige forhold omkring teatermusikken i et tæt samarbejde med Musikafdelingen.

Et vigtigt element for tilgængeliggørelsen af Dramatisk Biblioteks samlinger for fremtidens brugere er hele katalogiserings- og inddateringsproceduren. Her er der for nyligt blevet udformet et langt mere brugervenligt katalogiseringsformat for de dramatiske teksters vedkommende. Endvidere vil det nye REX 2000 søgesystem åbne nye muligheder for mere vidtrækkende søgekriterier, hvorved man vil kunne optimere sine søgninger i kraft af de mange nye kombinationsmuligheder. Eksempelvis kan man med en

enkelt kombinationssøgning nu søge dramatiske og skønlitterære værker med fælles emnetitler i flere baser. Det nye søgesystem åbner desuden muligheder for i fremtiden at foretage kombinationssøgninger på både danske og internationale databaser med f. eks fællesord i titlerne på givne dramatiske værker. Dette åbner for næsten ubegrænsede informationsperspektiver.

Brugerkredsen i Dramatisk Bibliotek vil takket være disse nye søgerekskaber derfor uden tvivl blive udvidet i fremtiden. En analyse af benytttere gennem de første 20 år af samlingens eksistens viser således, at ca. 24 % af lånerne var skuespillere og ca. 20 % studerende, mens teatrene udgjorde ca. 2 %, folkebibliotekerne 16 % og andre alment teaterinteresserede 38%. Den daværende formand for Selskabet Dramatisk Bibliotek, Palle Birkelund, kunne i 1959 derfor konkludere om samlingens placering i det større danske biblioteksperspektiv:

„Det kan sammenfattende siges, at Dramatisk Bibliotek idag indtager en meget vigtig stilling, ikke alene i det samlede danske bibliotekssystem som et uundværligt supplement såvel til de videnskabelige biblioteker som til folkebibliotekerne, men også i den danske teaterverden som en nyttig og påskønnet hjælp for skuespillere, forfattere, teaterhistoriestuderende og alle andre, der interesserer sig for teatret og den dramatiske litteratur.“⁴⁸

Også i dag må Birkelunds bedømmelse siges at gælde til fulde. Måske kan det dog her blot yderligere tilføjes, at

samlingen i stigende grad har nydt interesse også fra de mange daghøjskoler o.lign, som i de seneste år har afholdt teaterfestivaler, egnsspil og andre former for regelmæssige forestillingsserier. Herved er brugerinteressen for Dramatisk Bibliotek nået ud til hele landet (inkl. Færøerne og Grønland), hvilket man kun kan glæde sig over.

Et af de områder, som Dramatisk Bibliotek i fremtiden vil prioritere særligt højt, er anskaffelsen af den nyeste udenlandske udgivne dramatik. Ved at besidde en righoldig og alsidig beholdning af den til enhver tid nyeste fremmedsprogede dramatik, vil biblioteket således både kunne være bogcentral og “fødselshjælper” for kommende danske oversættelser af udenlandsk dramatik, eventuelt i direkte samarbejde med teaterforlæggere.

Når disse nyanskaffelser sammenholdes med det nye teaterfaglige referencebibliotek, der nu stilles til rådighed for offentligheden i Det Kongelige Biblioteks *Center for Musik og Teater*, er der for første gang i bibliotekets historie åbnet muligheder for, at alle teaterinteresserede, vil kunne indgå i og deltage aktivt i en forhåbentlig inspirerende “dialog” mellem teatervidenskaben og nutidens brug af teaterteksterne, som de præsenteres på vore teaterscener i dag.

Et bidrag til en sådan kommentar og mere konkret “dialog” mellem Dramatisk Biblioteks samlinger og det levende teater kunne fra Det Kongelige Biblioteks side i de kommende år udmønte sig med igangsættelsen af et flerårigt forsknings- og udgivelsesprojekt med fællestitlen

Dansk Dramatik i Det Kongelige Biblioteks Samlinger. Baggrunden for dette mulige projekt er, at størstedelen af Dramatisk Biblioteks enestående manuskriptsamling med skuespilstekster endnu foreligger utrykt. Disse manuskripter omfatter værker af danske dramatikere og oversættere fra midten af det 18. århundrede og helt frem til dette århundredes allersidste år.

Fælles for langt de fleste af værkerne er imidlertid, at deres tilgængelighed - og dermed deres opførelsesmuligheder - generelt har været stærkt begrænsede bl.a. på grund af de ofte meget svært læselige håndskrifter. Den situation vil Dramatisk Bibliotek og Det Kongelige Bibliotek (evt. i et løbende samarbejde med andre relevante kulturinstitutioner) forsøge at rette op på, ved i de kommende år at igangsætte en national skriftserie med de teatermæssige og kulturhistoriske mest interessante værker i samlingen.

Hovedformålet med serien vil således være, at skabe bedre grundlag for offentlige fremførelser, samt gøre værkerne lettere tilgængelige for såvel teater- som litteraturvidenskaben.

Serien tænkes opdelte i to ho-

vedgrupper med hhv. original dansk dramatik og danske oversættelser af udenlandsk dramatik. Endvidere vil de respektive grupper kunne underopdeles i en række forskellige udgivelsesrækker bestemt efter værkernes genre, deres periode, deres opførelsespraktiske egnethed, samt ud fra en mere kritisk videnskabelig orientering.

Med Dramatisk Biblioteks nye og blivende hjemsted i Det Kongelige Biblioteks Musikafdeling og dets samspil med *Center for Musik og Teater* har samlingen fået de bedst tænkelige fysiske rammer, til fortsat at varetage sin hovedopgave, nemlig at indsamle tekster fra danske producerende teatre samt udbygge sine omfattende samlinger af ældre teater-tekster og stille disse til rådighed for offentligheden. Hovedkildesamlingen til dansk dramatik har dermed fået de bedst tænkelige muligheder for også at kunne betjene sine primære brugere, der lige siden Dramatisk Biblioteks grundlæggelse for nu 60 år siden har været formuleret således: "Teaterforskningen generelt, Teaterstuderende, Skuespillere, Teaterledere samt andre alment Teaterinteresserede".

¹ Usigneret referat af repræsentantskabsmøde i Selskabet Dramatisk Bibliotek, dat. 31.1.1940, Dramatisk Biblioteks arkiv, Det Kongelige Bibliotek.

² Palle Birkelunds rapport om Selskabet Dramatisk Bibliotek, dateret 11.4.1959, Dramatisk Biblioteks arkiv, Det Kongelige Bibliotek.

³ Jvfr. Informationsbrochure 1.4.3 om Dramatisk Bibliotek, Kgl. Bibl. Tryk, København, august 1998.

⁴ Kilde som note 2.

⁵ Idem.

⁶ Udateret årsberetning v/ Kirsten Kiørboe for årene 1977 og 1978, Dramatisk Biblioteks arkiv, Det Kongelige Bibliotek.

⁷ Dramatisk Biblioteks årsstatistik for 1998.

⁸ Palle Birkelunds årsberetning, dat. 11.4.1959 (Dramatisk Biblioteks arkiv, Det Kongelige Bibliotek).

Litteraturliste

samlet af Knud Arne Jürgensen

Nedenstående kronologiske liste omfatter den trykte litteratur (artikler i dagblade, tidsskrifter og selvstændige publikationer), der omhandler Dramatisk Biblioteks historie og dets samlinger siden selskabets grundlæggelse i 1939 og frem til indflytningen i "Diamanten" i 1999:

Danmark faar et dramatisk Bibliotek, i: *Social-Demokraten*, 26.3.1939.

"*Dramatisk Bibliotek*" startet, i: *Berlingske Tidende*, 26.3.1939.

København faar et dramatisk Bibliotek, i: *Politiken*, 26.3.1939

Selskabet Dramatisk Bibliotek: Reglement for Benyttelsen af Dramatisk Bibliotek, 1940, Nordlundes Bogtrykkeri, København, 4 s.

Danmark har nu et dramatisk Bibliotek, i: *Kristeligt Dagblad*, 1.2.1940.

Dramatisk Bibliotek, i: *Aftenbladet*, 1.2.1940.

"*Dramatisk Bibliotek*" aabner i Dag, i: *Berlingske Tidende*, 1.2.1940.

Dramatisk Bibliotek indviet i Gaar, i: *Social-Demokraten*, 1.2.1940.

Et dramatisk Bibliotek, i: *Børsen*, 1.2.1940.

København har faaet et Teater-Bibliotek, i: *Politiken*, 1.2.1940.

Dramatik i Fiolstræde, i: *Frederiksborg Amts Avis*, 2.2.1940.

Nyt Dramatisk Bibliotek, i: *Nationaltidende*, 2.2.1940.

Biblioteket for Teater, Film og Radio, i: *Nationaltidende*, 17.3.1941.

Dansk dramatisk Bibliotek, i: *Børsen*, 4.2.1942.

Dramatisk Bibliotek i Udvikling, i: *Social-Demokraten*, 5.2.1942.

Dramatisk Bibliotek, i: *Biblioteks Nyt*, 2. årg. nr. 6, 1946, s. 70.

Dramatisk Bibliotek, i: *Politiken*, 5.5.1957.

En vognladning til dramatisk Bibliotek, i: *Berlingske Tidende*, 29.10.1957.

Selskabet Dramatisk Bibliotek: Reglement for Benyttelsen af Dramatisk Bibliotek, 1959, Andelsbogtrykkeriet i Odense, 4 s.

Værdifuld gave til Dramatisk Bibliotek, i: *Berlingske Tidende*, 16.6.1964.

Sejer, Charlotte: *Nu går tæppet ned for Dramatisk Bibliotek*, i: *Bibliotek* 70, 1988, s. 528-530.

Dramatisk Bibliotek er flyttet, i: *Magasin*, 5. årg. nr. 3, 1990, s. 48f.

Jens Kerte: *Teaterbibliotek flytter*, i: *Politiken*, 1. august 1990.

Dramatisk Bibliotek, Informationsbrochure 9, Kgl. Bibl. Tryk, København, 1990, 4 s.

Drama Collection, Information Brochure 9, Kgl. Bibl. Tryk, København, 1990, 4 s.

Harris, Preben: *Om nye måder at låne teatertekster på*, i: *Teaterbladet*, 18. årg. nr. 147, December 1991, s. 18.

En fremtid ved teatret? - Brug Biblioteket!, folder produceret af Københavns Kommunes Biblioteker i samarbejde med Det Kongelige Teaters Arkiv og Bibliotek samt Dramatisk Bibliotek, kkb-tryk, København, 1991, 6 s.

Dyrbye, Martin: *Casino Teatrets rollehefter*, i: *Magasin*, 7. årg. nr. 2, September 1992, s. 23-32.

Dyrbye, Martin: *Albert Hønsgreen's Samling*, i: *Magasin*, 8. årg. nr. 1, Juni 1993, s. 49-58.

Hvidt, Erik: *På manuskriptjagt*, i: *Teaterbladet*, 23. årg. nr. 192, Maj 1996, s. 8-9.

Hvidt, Erik: *Vejen går til Nørrebro*, i: *Magasin*, 12. årg. nr. 2, September 1997, s. 13-25.

Dramatisk Bibliotek, Informationsbrochure I.4.3, Kgl. Bibl. Tryk, København, august 1998, 4 s.

Drama Collection, Information Brochure I.4.3, Royal Library Print, Copenhagen, August 1998, 4 s.

Nyttige data om Dramatisk Bibliotek

Opgaver

Dramatisk Biblioteks hovedopgave er at indsamle og opbevare danske teatres arkiver af håndskrevne/upublicerede skuespil, rollehefter, instruktionsbøger m.v., samt at indkøbe nyere dramatisk litteratur på hovedsprogene og stille disse samlinger til rådighed for såvel teatrenes ledere, dramaturger, instruktører og skuespillere som for teaterskoleelever, forskere, teatervidenskabsstuderende og andre teaterinteresserede. Endelig leverer Dramatisk Bibliotek dokumentationsydelser og bibliografisk service over for alle kategorier af brugere.

Det tilstræbes at indsamle alle dramatiske tekster, som har været fremført på danske scener. Manuskripter indsamles i samarbejde med et fagligt kontaktudvalg for Dramatisk Bibliotek samt Danske Dramatikeres Forbund, ligesom Dramatisk Bibliotek kan modtage donationer både i form af bøger og manuskripter og som private tilskud.

Historie

Dramatisk Bibliotek blev oprettet i 1939 af Selskabet Dramatisk Bibliotek som et privat specialbibliotek med domicil på Universitetsbiblioteket. Dets hovedopgave var som et privat specialbibliotek at

supplere de offentlige biblioteker inden for teaterlitteraturen.

I 1989 overdrog Selskabet Dramatisk Bibliotek efter aftale med Kulturministeriet sine samlinger til Det Kongelige Bibliotek, hvor det nu indgår som en særsamling i Musikafdelingen. Dramatisk Biblioteks trykte håndbogs-samlinger og håndskrevne samlings-kataloger er herefter en integreret del af Det Kongelige Biblioteks Center for Musik og Teater.

Samlinger

Dramatisk Bibliotek indeholder næsten komplette samlinger af manuskripter af repertoiret opført på de større Københavnske privatteatre, heriblandt Casino Teatret (1848-1937), Folketeatret (1857-), Dagmar-teatret (1883-1937), Nørrebro's Teater (1887-), Albert Hønsengreens Teater (1896-1922), Det ny Teater (1908) og Betty Nansens Teater (1917-).

Af Det Kongelige Teaters nyere repertoire har Dramatisk Bibliotek en komplet samling, mens dets ældre repertoire befinder sig i Det Kongelige Teaters arkiv og bibliotek.

Endvidere rummer Dramatisk Bibliotek efterladte samlinger (herunder flere scrapbogssamlinger) fra en række danske teaterforlæggere og fremtræ-

dende skuespillere og instruktører samt to større samlinger af utrykte skuespiltekster fra henholdsvis Danske Dramatikeres Forbunds arkiv og med ukendt proveniens.

Fra midten af 1960'erne har der desuden fundet en systematisk indsamling sted fra alle større danske teatre heriblandt Radio- og TV-teatret, således at knap 50 danske teatre nu vederlagsfrit overdrager deres løbende repertoire til Dramatisk Bibliotek.

Statistik

ca. 22.000 manuskripter

ca. 14.000 trykte tekster og bøger

Adresse

Dramatisk Bibliotek

Det Kongelige Bibliotek

Postboks 2149

1016 København K

e-mail: kj@kb.dk

Dokumentation

Emneforespørgsler og dokumentationsopgaver modtages telefonisk på Telefon: 33 47 47 47.

Kataloger

Dramatisk Biblioteks samlinger er indlagt og indlægges løbende i Det Kongelige Biblioteks online katalog REX2000 (base: Teatertekster). For yderligere oplysninger se denne web-adresse: <http://130.226.220.82:4505/ALEPH/SESSION-49358/start/DRA01>

En oversigt over bibliotekets interne

håndskrevne kataloger og repertoirefortegnelser kan ses på Dramatisk Biblioteks hjemmeside: <http://www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/dra.htm>

Kopiering

På grund af ophavsretslige regler og materialets unikke karakter kan kopiering i hvert enkelt tilfælde kun finde sted efter aftale med Dramatisk Bibliotek.

Gengivelse af materiale må kun finde sted mod overholdelse af gældende bestemmelser om ophavsret og med angivelse af proveniens i Det Kongelige Biblioteks Dramatiske Bibliotek.

Telefonbestilling

Kun via Det Kongelige Biblioteks almindelige telefonbestilling på Telefon: 33 47 47 47.

Benyttelsen

Manuskripter eller dramatiske tekster i bogform, der af sikrings- eller bevaringsmæssige årsager kun kan benyttes på Det Kongelige Biblioteks læsesal, bestilles ved personlig indlevering/indtastning af bestillingssedler/bestillinger eller via den almindelige telefonbestilling.

Materiale, der kan udlånes til benyttelse på teatre og teaterskoler eller til private lånere, kan bestilles online i REX 2000 (base: Teatertekster) eller via den almindelige telefonbestilling.

Lån til andre biblioteker sker efter almindelig praksis for interurbane lån.

Lånetid

1 måned (for teatre og teaterskoler max. 6 uger; dog kan særlig efterspørgsel medføre begrænsning i lånetiden).

Opførelsesrettigheder

På grund af ophavsretsregler skal der gøres opmærksom på, at en meget stor del af Dramatisk Biblioteks materialer ikke kan benyttes til offentlige sceniske opførelser uden en forudgående indhentning af opførelsesrettighederne fra de respektive ophavsretshavere.

Ifølge ophavsretsloven skal der indhentes tilladelse og betales afgift for opførelsen af alle værker i indtil 70 år efter forfatterens død. Dette gælder, hvad enten man køber stykket som en trykt og udgiven bog, lejer det hos forfatteren selv, eller erhverver det gennem et teaterbureau/teaterforlag.

Man skal i denne forbindelse være opmærksom på, at også udenlandske forfatters stykker er beskyttede mod opførelse uden tilladelse. Tilladelsen hertil fås som regel gennem det teaterforlag/teateragentur, der repræsenterer den pågældende forfatter i Danmark.

Generelt kan det derfor sammenfattes at købet/lånet af et udgivet og trykt teaterstykke ikke i sig selv giver ret til offentlig scenisk opførelse.

I de tilfælde hvor stykket ikke er trykt, men foreligger i manuskript, duplikeret eller maskinskrevet tilstand indhentes opførelsesrettighederne enten hos forfatteren selv, eller hos det teaterbureau/teaterforlag, som varetager

forfatterens interesser. I nogle tilfælde opkræves der en særskilt lejeafgift af materialet, i andre tilfælde vil denne være indbefattet i selve opførelsesafgiften.

De ledende teaterbureauer/teaterforlag, der varetager danske og udenlandske dramatikers interesser i Danmark er (i alfabetisk rækkefølge):

Danske Dramatikers Forbund,

Klosterstræde 24, 1157 København K,
tel.: 33 45 40 35, fax: 33 45 40 39, e-mail:
admin@dramatiker.dk

Dansk Teaterforlag, Bramdrupsgård,
6000 Kolding, tel.: 75 56 87 88, fax: 75
56 82 40, e-mail: danteatr@post4.tele.dk

Nordiska Strakosch Teaterförlaget

Aps, Gothersgade 11, 4. sal, 1123
København K, tel.: 33 11 68 83, fax: 33
14 44 28, e-mail: nordiska@inet.uni-c.dk

Teaterforlaget Drama, Nygade 15,
6300 Gråsten, tel.: 74 65 11 41, fax: 74
65 20 93

Teaterforlaget Scala, Købmagergade 5,
1150, København K, tel.: 33 32 15 19,
fax: 33 32 98 18

Teaterförlag Arvid Englund AB,
Karlavägen 56, Box 5124, S-100 43
Stockholm, Sverige, tel.: 0046 8 62 92 71

Teaterförlaget Scala, Pingstvägen 11,
S-126 36 Hägersten, Stockholm, Sverige,
tel: 0046 8 18 01 14, fax: 0046 8 645 23
08

Øvrige nyttige adresser:

Børneteatersammenslutningen

(BTS), Hvidkildevej 64, 2400 København NV, tel.: 38 33 60 40, fax: 38 33 60 42

Copy-Dan, Østerfælled Torv 10, 2100 København Ø, tel.: 35 26 09 00, fax: 35 26 28 99

Danmarks Teaterforeninger,

Frederiksborggade 20, 3. sal, 1360 København K, tel.: 33 15 42 48

Dansk Amatør Teater Samvirke

(DATS), Nygade 15, 6300 Gråsten, telf.: 74 65 11 03, fax: 74 65 20 93

Dansk Forfatterforening, Strandgade 6, 1401 København K, tel.: 31 95 51 00

Dansk Komponistforening, Gråbrødre Torv 16, 1154 København K, tel.: 33 13 54 05, fax: 33 14 32 19

Danske Populær Autorer, Gråbrødre Torv 16, 1. sal, 1154 København K, tel.: 33 12 00 85

Nordisk Copyright Bureau, Frederiksgade 17, 1265 København K, tel.: 33 12 87 00

Andre teatervidenskabelige biblioteker og arkiver:

Det Kongelige Teaters Arkiv og

Bibliotek, Postboks 2185, 1017 København K, telefon 33 69 69 60, fax: 33 69 65 19 (Fagområde: Dansk teaterhistorie samt arkiv for Det Kongelige Teater 1748-)

Institut for Teatervidenskab ved

Københavns Universitet, Biblioteket, Njalsgade 80, trappe 9, 2300 København S, tel.: 35 32 82 16, fax: 35 32 81 91 (Håndbogsbibliotek for lærere og studerende)

Institut for Dramaturgi ved Aarhus

Universitet, Biblioteket, Langelandsgade 139, 8000 Aarhus C, tel.: 89 42 11 11, fax: 89 42 18 28 (Håndbogsbibliotek for lærere og studerende)

Bogsamling for faget Dansens

Æstetik & Historie. Institut for Nordisk Filologi, Njalsgade 80, 2300 København S, tel.: 35 32 83 11, fax: 35 32 83 77 (Håndbogsbibliotek for lærere og studerende)

Useful information about the Drama Collection

Functions

The main task of the Drama Collection is to collect and hold archives of unprinted plays, parts, director's books etc. from theatres in Denmark, to buy newer drama literature in the major languages and to make the collections available for theatre leaders, dramaturges, directors and actors as well as for theatre school students, researchers, dramaturgy students and others interested in theatre.

Finally, the Drama Collection supplies documentation services and bibliographic assistance for all kind of users.

The aim is to collect all the dramatic texts that have been played in Danish theatres. Manuscripts are collected in cooperation with a specialist contact committee for the Drama Collection and Danske Dramatikeres Forbund (The Danish Playwrights Association), and the Drama Collection receives donations in the form of books and manuscripts and as private contributions.

History

The Drama Collection was established in 1939 by Selskabet Dramatisk Bibliotek (The Drama Collection Society) as a private specialist library within the University Library. Its main function was to

supplement the public libraries within the fields of theatre literature.

In 1989, according to an agreement with the ministry of Cultural Affairs, the collection was transferred to the Royal Library where it is now held as a separate collection in the Music Department. The printed reference collections and hand-written catalogues of the Drama Collection are now an integrated part of the Royal Library's Centre for Music and Theatre.

The collections

The Drama Collection contains nearly complete collections of the repertoire performed at the main private theatres of Copenhagen including Casino Teatret (1848-1937), Folketeatret (1857-), Dagmarteatret (1883-1937), Nørrebro Teater (1887-), Det Ny Teater (1906-), and Betty Nansen Teatret (1917-).

The library also contains collections bequeathed by theatre publishers and prominent actors and producers (among these several scrap-book collections), as well as two large collections of unpublished dramatic texts, one from the archive of Danske Dramatikeres Forbund, the other of unknown provenance.

From the middle of the 1960s a systematic collection has been made from

all large Danish theatres including plays performed by radio and television. Almost 50 Danish theatres now entrust their repertoire to the Drama Collection.

Statistics

- ca. 22,000 manuscripts
- ca. 14,000 books

Catalogues

The collections of the Drama Collection have been and is currently entered into the Royal Library online database REX2000 (base: Teatertekster).

For further information see this web-address: <http://130.226.220.82:4505/ALEPH/SESSION-49358/start/DRA01>

A survey of the handwritten catalogues and repertory in the Drama Collection can be found at this home-page-address: <http://www.kb.dk/kb/dept/nbo/ma/dra.htm>

Copying

For reasons of laws of copyright and intellectual property and the unique character of the material, photocopying may only take place after permission from the Drama Collection in each individual case.

Reproduction of material from the Department may only occur in compliance with current regulations concerning laws of copyright and intellectual property, with a statement of provenance regarding the Royal Library's Drama Collection.

Documentation

Subject inquiries and documentation tasks are accepted on Phone: +45 33 47 47 47

Lending

Manuscripts or drama-texts which for reasons of security or preservation may only be used in the Royal Library's Reading Rooms, are ordered by using the library's loan forms/database or via the usual telephone ordering service.

Material which may be lent out for use in theatres and theatre schools or to private borrowers is ordered by using the library's loan forms/database or via the usual telephone ordering service.

Lending to other libraries is done according to the normal practice for interlibrary loans.

Loan period

1 month (for theatres and theatre schools max. 6 weeks; special demand may cause limitation of the loan period).

Ordering by telephone

Only via the Library's usual telephone ordering service:

Phone: +45 33 47 47 47

Address

Drama Collection
The Royal Library
P. O. Box 2149
DK-1016 Copenhagen K
e-mail: kj@kb.dk

